

Дослідження світової політики: 36. Наук, праць. Вип. 44. - К.: ІСЕМ НАН України. - 2008. - С. 183-193.

3. Ялі М.Х. Вплив світової економічної кризи 2008-2009 років на роль США в міжнародній системі / М.Х. Ялі // США і світ XXI століття: монографія / Ю.М. Пахомов, І.М. Коваль, С.О. Шергін та інші. - К.: Центр вільної преси, 2013. - С. 456-471.
4. Отношения Россия - США после «перезагрузки»: на пути к новой повестке дня. Взгляд из России // Аналитический доклад российской группы международного дискуссионного клуба «Валдай». - М., 2011. -48 с.

УДК 323.28:341.23-027

Врадій О. С.

АНТИТЕРОРИСТИЧНА СТРАТЕГІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ ЄС

Стаття присвячена антитерористичній стратегії Європейського Союзу, її цілям та методам, а також проблемам формування політичної системи ЄС. Незважаючи на створення інститутів та розвиток механізмів боротьби з міжнародним тероризмом на рівні ЄС, національні держави та двостороннє співробітництво як і раніше відіграють провідну роль у контртероризмі. Однак, на думку автора, спільні зусилля ЄС є украй важливими, оскільки можуть надати дієву допомогу у підвищенні ефективності національної антитерористичної політики держав-членів ЄС.

Ключові слова: міжнародний тероризм, Європейський Союз, антитерористична стратегія, обмін інформацією, інститути ЄС, політична система.

Врадій А.С. Антитеррористическая стратегия как важная составляющая политики ЕС.

Статья посвящена антитеррористической стратегии Европейского Союза, ее целям и методам, а также проблемам формирования политической системы ЕС. Несмотря на создание институтов и развитие механизмов борьбы с международным терроризмом на уровне ЕС, национальные государства и двустороннее сотрудничество как и раньше играют руководящую роль в контртерроризме. Однако, по мнению автора, общие усилия ЕС крайне важны, поскольку могут предоставить действенную помощь в повышении эффективности национальной антитеррористической политики государств-членов ЕС.

Ключевые слова: международный терроризм, Европейский Союз, антитеррористическая стратегия, обмен информацией, институты ЕС, политическая система.

Vradyi O. Counter-terrorism strategy as an important part of politics of the EU.

The article is devoted to the European Union's counter-terrorism strategy, its goals and methods, as well as the problem of forming of political system of the EU. Despite the creation of institutions and the development of mechanisms to fight terrorism and crime at the EU level, national governments and bilateral cooperation remaining the most important and effective counterterrorism actors. However, EU counter-terrorism efforts are important and can provide its member states with vital mechanisms and assistance.

Keywords: international terrorism, the European Union, counter-terrorism strategy, sharing of information, the EU institutions, political system.

Зростання терористичної небезпеки, що організаційно переростає у свого роду «терористичний Інтернаціонал», створює серйозну загрозу як стабільності в окремих країнах і регіонах, так і міжнародній безпеці в цілому. Міжнародний тероризм дає про себе знати практично у всіх куточках земної кулі. Не залишилася осторонь від негативних процесів і Європа, яка змушена вживати адекватних заходів, що покликані дати відповідь новим загрозам та викликам з боку міжнародного тероризму. За останні кілька років на її теренах спостерігається зміцнення матеріальної бази тероризму, збільшення кількості організацій, що використовують методи терору, зростання їх чисельності, поліпшення рівня підготовки виконавців злочинних акцій.

З огляду на вище висловлене, для Європейського Союзу особливої актуальності набувають питання, пов'язані із виробленням економічних, політичних, військових,

соціальних і фінансових важелів для зниження ймовірності реалізації терористичних планів, а також виявлення й усунення факторів, що сприяють зростанню міжнародного тероризму. І хоча зусилля на рівні ЄС у сфері боротьби з тероризмом за останній час значно активізувалися, дійсність свідчить - підходи різних країн-членів до конкретних проявів тероризму часом значно розходяться, а в оцінках тероризму й терористичних загроз існують важкодолані відмінності, що впливають на ефективність антитерористичної діяльності ЄС загалом. Окрім того, сама європейська інтеграція, що призвела до прозорості міждержавних кордонів, вільного пересування людей, товарів, технологій і фінансових потоків, сприяє маскуванню терористичної активності й, відповідно, ускладнює проведення антитерористичних дій. Транснаціональний характер діяльності терористичних організацій робить необхідним узгодження базових позицій між державами, які навіть попри спільну прихильність принципам ліберальної демократії, по-різному реалізують ці принципи на практиці. Держави-члени ЄС вживають низку заходів щодо протистояння міжнародному тероризму, однак їх результати нерідко виявляються неоднозначними [1, с. 31].

Отже, політичну актуальність зберігає проблема недостатньої координованості підходів країн-членів ЄС у визначенні антитерористичної політики, що робить її показово недосконалою. Подібна ситуація ілюструється розбіжностями наукових і політичних поглядів, які представлені в концепціях провідних зарубіжних і вітчизняних учених: У. Лакера, Б. Хофмана, И. Боданскі, В. Установ, В. Вітюка, С. Ефірова, В. Ємельянова, В. Остроухова, В. Ліпкана, В. Крутова, О. Бардіна.

Антитерористична політика Євросоюзу спочатку відрізнялася однією важливою особливістю: загроза тероризму не була однаково реальною для «усіх держав-членів, і тому не вважалася загальноєвропейською» [2, р. 50,55]. Проте, заходи, що вживаються в ЄС проти терористів, стали спільними для всіх держав-членів, що й було зафіксовано «клаузулою солідарності» у Конституції, а згодом і в Лісабонському договорі. Тероризм як «спільна загроза» зазначений першим у переліку викликів внутрішній безпеці ЄС, представленому у відповідній Стратегії [3, р. 5].

Цілком очевидно, що виконавці терористичних актів у Парижі в 1995 р., а згодом - Мадриді та Лондоні - скористалися відмінностями в національних карних законодавствах, різною спроможністю країн ЄС протистояти тероризму і, крім усього іншого, скасуванням прикордонного контролю. Свобода пересування, як одна із невід'ємних характеристик єдиного внутрішнього ринку призвела до того, що жодна держава не може ефективно захистити своїх громадян, якщо вони живуть і працюють у країні, де загроза тероризму відчувається сильніше, ніж у їх власній. Солідарність та дисциплінованість в імплементації відповідних правових актів ЄС, які були схвалені та прийняті одноголосно національними міністрами держав-членів, знаходяться на одній чаші ваг, тоді як на іншій - їх традиційне небажання поступитися часткою суверенітету в настільки чутливій сфері внутрішньої політики та недовіра до можливостей обміну необхідною інформацією між 27 країнами.

Події 11 вересня 2000 р. стали каталізатором розвитку співробітництва у сфері правосуддя та внутрішніх справ. Держави ЄС здійснили ряд кроків, які, так чи інакше, передбачалося зробити протягом декількох років. Ще наприкінці 90-х років ХХ століття до планів Євросоюзу було включено запровадження єдиного європейського ордеру на арешт, уніфікованого визначення тероризму, організацію спільної охорони зовнішніх кордонів та спільних слідчих бригад. По суті, терористичні акти, скоєні в Нью-Йорку, усунули багато перешкод, які стримували реалізацію намічених планів [4].

Восени 2001 р. на позачерговому саміті Євросоюзу у Брюсселі був прийнятий «План дій щодо боротьби із тероризмом», що передбачає посилення поліцейського і кримінально-правового співробітництва держав-членів; розробку правової бази для антитерористичних дій; протидію фінансуванню терористичних організацій.

Одночасно із самітом відбувалося екстрене засідання Ради міністрів з питань юстиції та внутрішніх справ, яка схвалила перший пакет антитерористичних заходів ЄС. Окрім Плану дій, до нього були включені рамкові рішення про боротьбу з тероризмом, введення європейського ордеру на арешт, розширення мандату Європолу, початку роботи Євроюсту, а також про виконання в ЄС ордерів щодо заморожування рахунків.

На імплементацію положень Рамкового рішення про боротьбу з тероризмом країнам ЄС був даний небачено малий строк - близько шести місяців замість звичайних двох років. Рамкове рішення і донині вважається найголовнішим в антитерористичному законодавстві ЄС. Воно спрямоване не лише на гармонізацію основ кримінального права країн ЄС, але й на становлення поліцейського і кримінально-правового співробітництва на основі уніфікованого визначення тероризму. Таким чином, Рамкове рішення стало, свого роду, системою координат для подальших дій у розвитку антитерористичної політики ЄС.

Терористичний акт в Мадриді 11 березня 2004 р. змусив Європейський Союз знову звернутися до сфери співробітництва у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом, оцінити та переглянути результати спільних дій країн ЄС і прийняти другий пакет заходів - нові інструменти протидії тероризму. Питання недостатньої ефективності взаємодії країн ЄС було у Центрі уваги весняного саміту Європейської Ради, що відбулася у березні

2004 р. в Брюсселі. Насамперед з'ясувалося, що цілий ряд заходів, погоджених на рівні ЄС, не був імplementований державами-членами. Крім того, виявилось чимало упущень в оперативному співробітництві. Наприклад, іспанська влада не мала інформації про підозрюваних, що брали участь в організації терактів, тоді як подібною інформацією володіли інші держави-члени.

Весняний саміт 2004 р. ухвалив рішення щодо необхідності включення в проект Конституційного договору «клаузули солідарності», про створення Ситуаційного центру для збору інформації і розвідувальних даних, а також про заснування нової посади в ЄС - Координатора по боротьбі з тероризмом.

Обидві структури були призначені для посилення координуючої ролі Євросоюзу і концентрації на наднаціональному рівні інформації, яка стосується тероризму. Нині цю посаду займає бельгієць Жиль де Кершов, професор європейського права, який очолював до цього підрозділ юстиції і внутрішніх справ у секретаріаті Ради ЄС.

До обов'язків нової діючої особи антитерористичної політики ЄС належать: координація роботи Ради у відповідній сфері; аналіз застосування усього наявного в ЄС арсеналу засобів протидії тероризму, а також моніторинг виконання рішень Ради та Плану дій. Однак, він не має важелів впливу на національні уряди в тому випадку, якщо вони ухиляються від виконання тих або інших пунктів Плану, а також від надання необхідної інформації. Координатор здійснює представницькі функції у взаємодії із зовнішніми партнерами, головним чином - США. Пост Координатора має скоріше символічне, ніж практичне значення: його функції нечисленні, бюджет у край обмежений, він не має повноважень в царині висування законодавчих ініціатив та скликання міністрів внутрішніх або іноземних справ.

У сфері співробітництва розвідувальних відомств, інститути ЄС також не мають яких-небудь суттєвих можливостей. У процесі створення Ситуаційного центру Австрія і

Бельгія пропонували структуру, подібну до ЦРУ. Тим часом, п'ять держав-членів, що володіють найпотужнішими ресурсами розвідки (Франція, Німеччина, Італія, Іспанія та Велика Британія) виступили категорично проти, побоюючись витоку інформації. Таким чином, на озброєнні в Євросоюзу немає власного розвідувального центру. Проте, у своїх аналітичних розробках Ситуаційний центр зіставляє дані про зовнішню загрозу тероризму з інформацією про внутрішню безпеку, що в кожному разі має позитивний ефект, оскільки спонукає міністрів внутрішніх та іноземних справ, а також національні спецслужби, спільно оцінювати загрозу тероризму - накопичувати оперативні «асквіс» у сфері протидії тероризму [5].

Реакція Євросоюзу на теракт у Мадриді свідчила про зміну його політики у бік посилення обміну інформацією між національними правоохоронними органами. Підвищена увага була приділена захисту інформаційних систем. Рамкове рішення Ради про атаки на інформаційні системи, прийняте у лютому 2005 р. на основі положень Конвенції Ради Європи 2001 р. про кіберзлочинність, спрямоване до зближення національних карних законодавств, переслідування незаконного доступу до інформаційних систем і виявлення порушень недоторканності систем й баз даних [6, с. 67].

Впровадження третього пакету антитерористичних заходів було реакцією на лондонські вибухи у липні 2005 р. В умовах надзвичайної терміновості, міністри юстиції і внутрішніх справ ухвалили рішення щодо підготовки введення, слідом за європейським ордером на арешт, ордеру на одержання доказів; розширення функцій Шенгенської та Візової систем; запобігання радикалізації і вербування до терористичних організацій; посилення контролю над торгівлею, зберіганням і транспортуванням вибухових речовин; посилення протидії фінансуванню тероризму. У вересні 2005 р. Рада затвердила вкрай жорстку третю директиву про відмивання грошей, за допомогою якої положення перших двох директив про злочинні доходи поширювалися і на терористичні дії [7].

Стосовно ж політичного інструменту боротьби з тероризмом — Плану дій, то держави-члени вирішили, що ефективніше буде прискорити його виконання, ніж розробляти новий. Діючий План надзвичайно докладний і деталізований; він включає близько 200 погоджених заходів, пріоритетним з яких названо формування антитерористичного законодавства ЄС. У Плані визначені також обов'язки держав-членів, з одного боку, й інститутів та відомств ЄС, з іншої. Але слабкість Плану дій проявилася в тому, що він занадто громіздкий для ефективної координації, настільки, що деякі чиновники вищого рангу в ЄС не в змозі прочитати його до кінця. Очевидно, був потрібний інший документ - стратегія, що містить лише систему загальних принципів протидії тероризму, і яка б поставила чіткіші цілі і напрями для виконання Плану [8, с. 57].

Про сутність і спрямованість стратегії недвозначно висловився у 2004 р. Хав'єр Солана. Високий представник по СЗПБ виразив скептицизм щодо застосування надзвичайних заходів, особливо військового втручання, і підкреслив необхідність розроблення послідовної стратегії на основі правових інструментів і розслідувань [9, р. 8]. Саме на таких принципах заснована Стратегія боротьби з тероризмом, яка разом із планами дій становить політичні «асквіс» боротьби з тероризмом. Вона включає чотири елементи.

1. Запобігання терористичним діям. Головний засіб у даному напрямку діяльності - це протидія радикалізації та вербуванню терористів 'за допомогою виявлення методів, пропаганди та інструментів на їхньому озброєнні.

2. Захист громадян та інфраструктури для мінімізації уразливості цілей, обраних

терористами для атаки. У цій сфері ЄС вживає заходів для зміцнення прикордонної безпеки, забезпечення захисту транспорту та інших критичних інфраструктур.

3. Переслідування терористів передбачає ряд заходів: транскордонні кримінальні розслідування; створення перешкод для пересування терористів, планування їх дій та комунікацій; руйнування структур життєзабезпечення організацій; заморожування фінансових коштів; недопущення використання вибухових матеріалів; і нарешті, судове переслідування терористів. Основні дії ЄС розгортаються саме в цій сфері.

4. Відповідь на терористичні дії визначає можливості мінімізації збитків від теракту, координацію дій у надзвичайних ситуаціях, включаючи допомогу жертвам нападу [10, р. 3].

Поєднавши в собі чотири елементи, стратегія встановлює тісний зв'язок між різними напрямками політики Євросоюзу і пропонує активну взаємодію національного, європейського і міжнародного рівнів протидії тероризму. Значення стратегії підкреслює той фактор, що загроза тероризму перестала бути внутрішньою справою національної держави. Так, у ній згадується «наша безпека і вразливість», необхідність держав-членів забезпечувати безпеку «усього Євросоюзу»; «спільне розуміння загрози»; «здатність ЄС почати погоджені колективні дії для ефективною відповіді на загрозу» [10, р. 6, 12].

Головним завданням на сьогоднішній день в ЄС вважається максимальне використання нових можливостей, наданих Лісабонським договором для посилення скоординованої політики і взаємодії внутрішнього та зовнішнього виміру боротьби з тероризмом. Першочерговими пунктами порядку денного названі забезпечення транспортної безпеки і боротьба з кібертероризмом. Ключовим питанням стає створення механізму імплементації ст. 222 Лісабонського договору про «клаузулу солідарності». Дотепер не зовсім зрозуміло, як саме держави-члени зможуть продемонструвати свою солідарність із жертвами теракту або природного катаклізму; у якому випадку допомога обмежиться гуманітарними вантажами, а в якому - застосуванням військової сили. Без конкретного уявлення щодо характеру дій у рамках ст. 222 заяви про солідарність залишаються лише риторикою [11, р. 1].

Дотепер боротьба із тероризмом на рівні ЄС ускладнювалася розподілом функцій інститутів та агентств ЄС по всім трьом опорам, що припускало застосування різних правових та політичних інструментів. Євросоюз не мав достатньо можливостей для того, щоб змусити держави-члени дисципліновано виконувати рамкові рішення, прийняті Радою. Стан речей змінився із набранням чинності Лісабонським договором, який покінчив з «міжпорним» розподілом напрямків діяльності Євросоюзу та поєднав усі положення договору щодо простору свободи, безпеки та правосуддя в єдиному розділі. Завершення реформи простору, впровадження єдиної номенклатури правових актів має як наслідок - консолідацію сфери юстиції та внутрішніх справ, у тому числі й боротьби з тероризмом.

Разом з тим, навіть успішна реформа не зможе покласти край своєрідному суперництву інститутів ЄС, що ускладнює співробітництво між Комісією і Радою та гальмує законодавчий процес. Комісія, яка завжди пильно стежить за зазіханнями щодо обмеження її ролі, іноді підозріло ставиться до діяльності Координатора, що діє в рамках Ради від імені держав-членів. Внутрішні труднощі також існують і у відносинах між директоратами Комісії.

У формуванні антитерористичної політики ЄС свою роль відіграють безліч відомств, груп та комітетів, які «стовпилися у політичному просторі антитерористичної діяльності ЄС» [12, р. 99]. На додаток до Ситуаційного центру, Європолу та Євроюсту,

функціонують робочі групи по тероризму (у складі представників міністерств внутрішніх справ держав-членів), зовнішній політиці (у складі представників міністерств закордонних справ), а також неформальна, але впливова група, що поєднує високопоставлених офіцерів поліції. Хоча група і не має законодавчих повноважень, вона бере участь у прийнятті стратегічних рішень на рівні ЄС щодо взаємодії поліцейських організацій, обговорює проблеми, з якими вони стикаються, і намагається знайти адекватні рішення стосовно кожної конкретної ситуації.

Саме по собі створення значної кількості спеціальних структур протидії тероризму може лише доповнювати антитерористичну політику, але в жодному разі не замінити її. Деякі відомства Євросоюзу як, наприклад, апарат Координатора по боротьбі з тероризмом, не можуть працювати на повну силу через те, що їх роль не позначена чітко, а компетенції дуже обмежені.

ДУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

Координація діяльності різних робочих груп усередині Ради, а також між Європолем і Євроюстом, не завжди приносить належний ефект. Розподіл обов'язків між Європолем і Ситуаційним центром при Раді ще більше ускладнює інституціональну структуру антитерористичної політики. Отже, поява різних відомств призводить скоріше до збільшення зусиль по координації їхньої роботи, ніж до росту антитерористичного потенціалу ЄС.

Таким чином, антитерористична політика Євросоюзу має свої характерні риси. Насамперед, це співвідношення між єдністю та різноманітністю. Погодивши спільні принципи, цілі, механізми та інституціональні структури, держави-члени дотепер противилися створенню певної інтегрованої наднаціональної структури по протидії тероризму. Оперативна і розвідувальна діяльність у Євросоюзі залишається під контролем національних держав. Дотепер жодне з агентств ЄС не має правозастосовні повноваження, більше того, навіть при поліпшенні ситуації в останні роки їм доводиться додавати багато зусиль для одержання необхідної інформації від національних держав. Зближення законодавства обмежується взаємним визнанням судових рішень і гармонізацією основ кримінального права.

Отже, у Євросоюзі до цього часу не склалася інтегрована спільна модель взаємодії національних відомств у боротьбі з тероризмом; її скоріше можна охарактеризувати як співробітництво і координація дій ЗО. Існуюча система відрізняється безсумнівною єдністю цілей, принципів та напрямків протидії; прагненням установити межі спільних дій (до Лісабонського договору шляхом прийняття рамкових рішень, у постлісабонський період - директив); і, нарешті, готовністю ділитися наявними ресурсами (головним чином інформацією та експертними оцінками). Одночасно зберігається різне сприйняття загрози тероризму, а разом із ним, і різні національні підходи до правомірності застосування певних заходів протидії і в тому, як більш ефективно протистояти загрози і які пріоритети вибрати, виходячи зі спільних завдань політики національної держави.

Такий стан речей, безумовно, знижує ефективність спільної відповіді тероризму. Слабким місцем антитерористичної політики ЄС залишається виконання погоджених заходів. Але, незважаючи на те, що держави-члени продовжують відігравати важливу роль у формуванні антитерористичної політики ЄС, наднаціональний рівень, представлений інститутами ЄС, приділяє все більше уваги змісту і напрямку дій.

Одночасно Лісабонський договір не усунув основних дилем антитерористичної політики ЄС, особливо щодо її залежності від волі та готовності держав-членів до взаємодії. Таким чином, Євросоюз продовжує знаходитись між двома полюсами - крайнім небажанням європейських держав розділити компетенції у боротьбі з міжнародним тероризмом з інститутами ЄС і прагненням розробити інтегрований підхід до співробітництва зі створенням єдиного зводу усіх видів антитерористичних «acquis».

Таким чином, дослідивши підходи ЄС щодо антитерористичної діяльності, можна зробити наступний висновок: контртероризм у Європейському Союзі постає перед дилемою. З одного боку, мета створення ЄС

- утворення якнайтіснішого союзу з усуненням кордонів для вільного пересування людей, товарів та послуг, що в реальності створює вкрай сприятливі умови для міжнародного тероризму. З іншого боку, для того, щоб запобігти та перемогти міжнародний тероризм, необхідно зміцнити транскордонне співробітництво усередині ЄС і одночасно посилити контроль над перетинанням кордонів і фінансовими транзакціями, тим самим підриваючи ключові цінності самого Європейського Союзу.

Незважаючи на створення інститутів і розвиток механізмів протидії тероризму та

злочинності на рівні ЄС, національні уряди і здійснюване ними двостороннє співробітництво, як і раніше, залишаються найбільш важливими та ефективними акторами антитерористичної діяльності. Одночасно спільні зусилля по боротьбі з тероризмом, що вживаються у рамках усього Європейського Союзу, є також необхідними і повинні привести до створення вкрай важливих механізмів раннього попередження, аналізу загально регіональних тенденцій, оцінки загроз, а також надання допомоги державам-членам ЄС у підготовці законопроектів і навчанні фахівців із правоохоронних та судових органів. Більше того, представники країн ЄС можуть проводити міждержавні конференції та семінари, які здатні стати майданчиком для обміну досвідом, що дозволило б уникнути дублювання контртерористичних зусиль і сприяти посиленню міжнародного співробітництва у боротьбі із сучасним міжнародним тероризмом.

Використані джерела та література:

1. Луппов И.Ф. Объединенная Европа в борьбе с терроризмом: проблемы и перспективы / И.Ф. Луппов // Евразийский юридический журнал. - 2012. - № 8. - С. 31-34.
2. Bakker E. Differences in Terrorist Threat Perception in Europe / E. Bakker // International Terrorism. A European Response. - College of Europe Studies. - 2006. - № 3. - Brussels: Pieter Lang. - P. 47-62.
3. Council of the EU. Internal Security Strategy for the European Union: «Towards a European Security Model». - Brussels, 23.02.2010. - 24 p.
4. Council Framework Decision on Joint Investigation Teams (JITS) // Official Journal. L 162. 20.06.2002. - P. 1-3.
5. Wahl T. The European Union as an Actor in the Fight against Terrorism / T. Wahl // A War on Terror? The European Stance on a New Threat, Changing Laws and Human Rights Implications. Eds. A. Maljevic, M. Wade. - N.Y., 2010. - P. 152-154.
6. Рамкове рішення 2005/222/ПВД Ради про атаки на інформаційні системи // Official Journal. L 69. 16.03.2005. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a82
7. Directive 2005/60/EC. 26.10. 2005 on the Prevention of the use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering and Terrorist Financing // Official Journal. L 309. 25.11.2005. - P. 15-35.
8. Потемкина О.Ю. Антитеррористическая политика Европейского союза / О.Ю. Потемкина // Мировая экономика и международные отношения. - 2011. - № 2. - С. 48-58.
9. Pastore F., Friedrichs J., Politi A. Is there a European Strategy against Terrorism? A Brief Assessment of Supranational and National Responses // CESPI Working Papers. - 2005.
10. Council of the European Union. The European Union Counter-Terrorism Strategy. - Brussels, 2005. - 17 p. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14469-re04.en05.pdf>
11. Note from EU Counter-Terrorism Coordinator to Council / European Council. EU Counter- Terrorism Strategy. Discussion Paper. - Brussels, 10.05.2010. - 12 p.
12. Den Boer M. Fusing the Fragments. Challenges for EU Internal Security Governance on Terrorism / M. den Boer // International Terrorism. A European Response to a global Threat? College of Europe Studies. - № 3. Brussels: Peter Lang Publishers, 2006. - P. 83-111.

УДК 339.5

Богданович І.І.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПОСТРАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛІК

У статті розглянуто основні питання діяльності країн СНД та Митного союзу у сфері забезпечення економічної безпеки держави, її складові, цілі та об'єкти, привернуто увагу до проблем із гарантуванням економічної безпеки під впливом сучасних викликів та загроз, означено критеріальні параметри діагностики стану економічної безпеки та розглянуто механізми її забезпечення.

Ключові слова: національні інтереси, економічна безпека, об'єкти економічної безпеки, загрози, індикатори економічної безпеки, механізми забезпечення економічної безпеки.